ת שם קכ״ר (ע״ב) בְּמִשְׁנָה וּבְגְמָרָא וּבְתִנָּא קַמָּא, לְפָרוּשׁ הָרַ״ן (דף מח: ד״ה והקשה) לְרַבָּת הָרַ״ף וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ה (הי״ג) וְהָרַב הַמַּגִּיד שָׁם בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (קכה. ד״ה אמר). א שם בְּמִשְׁנָה קכ״ב (ע״ב).

שֶׁל שַׂדֶּה תֵּבָה וּמִגְדָּל, יְכוֹלִים (לו) לִטְלֹה מֵהֶם, וְאָסוּר לְהַחֲזִירָהּ גְּזֵרָה (לז) שֶׁמָּא יִתְקַע. (לח) וְשֶׁל לוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים אָסוּר בֵּין לִטֹּל בֵּין לְהַחֲזִיר, (לט) דִּמְחַבֵּר לַקַּרְקַע (מ) אִית בֵּהּ בִּנְיָן וְסִתְירָה: י תְּכִסּוּי (מא) בּוֹר וְדוּת (מב) * אֵין נִטָּלִים אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה, דְּאָז מוּכָח שֶׁהוּא כְּלִי. וְשֶׁל כֵּלִים, אֲפִלּוּ הֵם (מג) מְחֻבָּרִים (יט) בְּטִיט, יְכוֹלִים לִטְלָם אֲפִלּוּ אֵין לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה, (מד) * וְהוּא שֶׁתִּקְנָם וְעָשָׂה בָּהֶם מַעֲשֶׂה (מה) וְהֵכִינָם לְכָךְ, אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם מִבְּעוֹד יוֹם. וְכִסּוּי חֲבִיּוֹת הַקְּבוּרוֹת בַּקַּרְקַע לְגַמְרֵי, צְרִיכוֹת בֵּית אֲחִיזָה: יא (מו) אַמַּחַת שְׁלֵמָה מַתָּר לְטַלְטְלָהּ לִטֹּל בָּהּ אֶת

בְּאֵר הַיטֵב

ט (יח) דִּמְחַבֵּר. וְאִם כֵּן גַּם הַחֲלוֹנוֹת אָסוּר לִטֹּל אוֹ לְהַחֲזִיר. מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק כב). עַיֵּן סִימָן שי״ג סָעִיף ה׳: י (יט) בְּטִיט. פֵּרוּשׁ הַכְּלִי מְחֻבָּר לְמַטָּה לַקַּרְקַע בְּטִיט:

בְּאוּר הֲלָכָה

י * **אֵין נִטָּלִים.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק מב) שֶׁכָּתְבְנוּ בְּשֵׁם הַמְּגַן אַבְרָהָם דְּהַכַּוָּנָה אֲפִלּוּ בְּטִלְטוּל בְּעָלְמָא, וְכֵן מוּכָח מִשַּׁבָּת קכ״ה (ע״א) אָמַר רְבִינָא כְּמַאן מְטַלְטְלִינַן הֵיאָדָנָא, מַשְׁמַע מִזֶּה דְּכִסּוּי בּוֹר וְדוּת אֲפִלּוּ בְּטִלְטוּל אָסוּר, וְכֵן מוּכָח מַהֲרַמְבַּ״ם (פכ״ה הי״ג עיי״ש) וְהָרַ״ן (מח: ד״ה כמאן עיי״ש) וְכֵן כָּתַב בִּלְבוּשֵׁי שָׁרִד, וּלְפָלָא עַל הַפְּרִי מְגַדִּים שֶׁכָּתַב בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק״י) לְהָפוּךְ [וּבְאֶשֶׁל אַבְרָהָם (ס״ק כג) מְסְתַּפֵּק בָּזֶה], וְכֵן כָּתַב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין טלטול מוקצה בכל פרטיו סי״ט) כִּדְבָרֵינוּ. אַךְ הָאֱמֶת שֶׁדְּחָקוֹ לְהַפְרִי מְגַדִּים, דְּלָמָה יֵאָסֵר בְּטִלְטוּל, אֲחֲרֵי דְּחוֹרֶת כְּלִי עָלָיו. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה פָּשׁוּט, דְּאֲחֲרֵי שֶׁבּוֹר וְדוּת הֵם עִנְיָן קַרְקַע, הַשְּׁווּי כְּסּוּי בּוֹר וְדוּת לְדַלְתוֹת הַבַּיִת, וּכְבָר יְדַעְתָּ מַה שֶּׁכָּתַב הַרַמְבַּ״ם (פפ״ה ה״ו) בְּדַלְתוֹת הַבַּיִת, דְּאַף עַל פִּי שֶׁהֵם כֵּלִים מִכָּל מָקוֹם אֲסוּרִים בְּטִלְטוּל, לְפִי שֶׁלֹּא הוּכְנוּ לְטַלְטֵל, רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהֵם עוֹמְדִים רַק לְמִלְאכְתָּן לְהִתְחַבֵּר עוֹד לְהַבַּיִת וְלֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וְהָכִי נָמֵי בְּעָנְיָנֵנוּ הֵם עוֹמְדִים רַק לִכְסוּי הַבּוֹר וְלֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. וְהִנֵּה הָרַב הַמַּגִּיד כָּתַב שָׁם עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אֲבָל רַשִׁ״י כָּתַב בְּרֵישׁ פֶּרֶק כָּל הַכֵּלִים (ד״ה ואע״פ שנתפרקו) וְאֵינָן דּוֹמִין לְדַלְתוֹת הַבַּיִת לְפִי שֶׁאֵינָן מִן הַמּוּכָן כְּלָל, עַד כָּאן לְשׁוֹן הָרַב הַמַּגִּיד, וּמִשְּׁמַע דְּאִלּוּ הָיָה עַל הַדְּלָתוֹת שָׁם כְּלִי, גַּם הֵם הָיוּ מַתָּרִים בְּטִלְטוּל. וְנִרְאֶה לִי שֶׁמִּסּוּגְיָא זוֹ גּוּפָא הוֹכִיחַ הָרַמְבַּ״ם אֶת דִּינוֹ בְּדַלְתוֹת, הֵיכִי מִדְּאָסְרוּ כִּסּוּיֵי קַרְקָעוֹת בְּשֶׁאֵין לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה אַף שְׁתּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן, וְעַל כָּרְחֲךָ דִּשְׁיֵךְ לְקַרְקַע דַּלֶּת אוֹ כִּסּוּי, לֹא שִׁיךְ שָׁם כְּלִי לְהַכְּטַל מִמֶּנּוּ שָׁם מַקֵּצָה. וְכֵן מַשְׁמַע דַּעַת הָרַ״ן (שם) לְהַדְיָא, דִּבְשֶׁאֵין לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה אַף שֶׁיֵּשׁ תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶם, אָסוּר. וְהִנֵּה לְדַעַת רַשִׁ״י הַנַּ״ל, בְּדַלְתוֹת וְגַם בְּכִסּוּי קַרְקָעוֹת יְהֵיהּ מָתַר בְּטִלְטוּל הֵיכָא דְּתוֹרַת כְּלִי עָלָיו, אַף כְּשֶׁאֵין לוֹ בֵּית אֲחִיזָה, וְהַסּוּגְיָא שְׁאוֹסֶרֶת אֲיֵרִי רַק לִטְלָהּ מִן הַבּוֹר, וְהָא דְּקָאָמַר לְעֵיל דַּף קכ״ה (ע״א) כְּמַאן מְטַלְטְלִינַן הֵיאָדָנָא וְכוּ׳, לְאו דַּוְקָא הוּא, וְהָכִי נָמֵי דְּהַכַּוָּנָה לְטַלְטְלָהּ מִן הַתְּנוּר. אִי נָמֵי דְּהַכַּוָּנָה אֲפִלּוּ הֵיכָא שֶׁנִּתְפָּרְקָה מִן הַתְּנוּר בְּשַׁבָּת, דְּזֶה אָסוּר אִם הָיָה אָסוּר לִטֹּל מִן הַתְּנוּר, מִשּׁוּם מִגּוֹ דְּאִתְקְצָאֵי לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת. אֲבָל כָּל זֶה הוּא דְּחַק קָצַת, וְלָךְ הוֹכִיחַ הָרַמְבַּ״ם מִזֶּה לְהַחְמִיר גַּם בְּדַלְתוֹת וְכַנַּ״ל:

* **וְהוּא שֶׁתִּקְנָם וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּבְאוּר הַגְּרָ״א שֶׁכָּתַב דָּזֶה קָאֵי עַל אִלּוּ שֶׁאֵין לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה. וְכִנּוּתוֹ דְּאִלּוּ הָיָה לָהֶם בֵּית אֲחִיזָה, הֲרֵי זֶה גּוּפָא הוּא הַכָּנָה שֶׁיִּהְיֶה כְּסוּי לְהַכְלִי, וּמַה צָּרִיךְ עוֹד. דִּבְשִׁלְמָא לְדַעַת רַשִׁ״י (קכו: ד״ה א״ר יוחנן) דְּתוֹרַת כְּלִי הֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְתַשְׁמִישׁ לְדָבָר אַחֵר נִיחָא, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (כאן, ועיין פמ״ג מש״ז סק״י) כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת (קכו: ד״ה וכי) דְּדֵי בְּמַה שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן לִכְסוּי דְּבָזֶה לְבַד הוּסַר מֵעֲלֵיהֶן שֵׁם מְקֻצֶּה, הַלֹּא דֵּי בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לָהֶן בֵּית יָד לֶאֱחֹז בּוֹ לְכָסוֹת. אֲבָל רְאִיתִי בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כג) שֶׁהִקְשָׁה עַל זֶה מִגְּמָרָא מְפֹרֶשֶׁת קכ״ו רֵישׁ עָמוּד ב׳, דְּמַשְׁמַע שָׁם דְּאַף שֶׁיֵּשׁ לָהֶן בֵּית אֲחִיזָה בְּעֵינָן שֶׁיִּהְיֶה תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן. וְאוּלַי לְדַעַת הַגְּרָ״א קָאֵי יוֹחָנָן רַק עַל סֵיפָא דְּמִלְּתָא דְּרַבִּי יוֹסֵי, בְּשֶׁהֵם כֵּלִים, וְהָא דְּמַבִּיא הַגְּמָרָא רֵישׁ הַמִּשְׁנָה, הוּא כְּמוֹ שֶׁהָיָה כָּתוּב תֵּבָה וְכוּ׳, וְהַרְבֵּה אִיתָא כֵּיוָצֵא זֶה בַּשַּׁ״ס. אִי נָמֵי דְּהַגְּמָרָא אֲיֵרִי רַק בְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶן בֵּית אֲחִיזָה בְּחוֹלָדָה, וְכִמוֹ שֶׁנִּזְכַּר בַּמְּפָרְשִׁים סְבָרָא זוֹ, אֲבָל זֶהוּ דְּחַק וְיוֹתֵר טוֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מְשׁוּם מִגּוֹ דְּאִתְקְצָאֵי לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת אִתְקְצָאֵי לְכָלֵי יוֹמָא: ט (לו) לְטָלָה. דְּאֵין בִּנְיָן וּסְתִירָה בְּכֵלִים: (לז) שֶׁמָּא יִתְקַע. בְּיָתֵד אוֹ בְּמַסְמֵר בְּחֻזְקָה, (מ) וְחַיָּב מְשׁוּם מַכָּה בְּפַטִּישׁ דְּהָוֵי לַהּ גְּמַר מְלָאכָה. (מא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּיֵשׁ גַּם בְּכֵלִים מְשׁוּם בּוֹנֶה הֵיכָא דְּהוּא עוֹשֶׂה עַל יְדֵי תְּקִיעָה דְּהוּא מַעֲשֶׂה אֻמָּן: (לח) וְשֶׁל לוּל וְכוּ׳. הוּא (מב) בְּנִין הֶעָשׂוּי לְתַרְנְגוֹלִין: (לט) דְּכִיוָן דְּמִחַבֵּר לַקַּרְקַע וְכוּ׳. וּמְחַיֵּב מְשׁוּם בּוֹנֶה, וְאִם כֵּן גַּם הַחֲלוֹנוֹת אָסוּר לִטֹּל וּלְהַחֲזִיר דְּמִחַבְּרִין הֵם, א]וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר מְשׁוּם שְׁבוּת [טַ״ז לְקַמָּן בְּסִימָן שי״ג (סק״ה), עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁנִּכְתֹּב בְּבֵאוּר הַלָּכָה בָּזֶה]: (מ) אִית בֵּהּ וְכוּ׳. צָרִיךְ לוֹמַר דְּהוּל דְּהָכָא מִירֵי כְּגוֹן שֶׁבְּנָאהּ מִתְּחִלָּה בְּמַחֲבָּר לַקַּרְקַע, דְּאִם הָיְתָה מִתְּחִלָּה כְּלִי בִּכְפָנֵי עַצְמוֹ אֶלָּא שֶׁחִבְּרָהּ אַחַר כָּךְ לַקַּרְקַע, דִּינוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסָעִיף י׳ בְּכִלְלֵי הַמְּחַבָּר לַקַּרְקַע בְּטִיט עַיֵּן שָׁם, כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק לג). אֲבָל בְּפְרִי מְגָדִים (משז״ז סק״י) כָּתַב, דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּהוּא כְּסוּי בְּעָלְמָא, אֲבָל הָכָא דְּיֵשׁ צִיר לְהַדֶּלֶת חֲמִיר טְפֵי, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ בֵּית אֲחִיזָה לְהַדֶּלֶת אָסוּר, עַיֵּן שָׁם: י (מא) בּוֹר וְדוּת. בּוֹר (מג) בַּחֲפִירָה, וְדוּת בִּבְנָיָן, ב]וְהוּא גַּם כֵּן בְּתוֹךְ הַקַּרְקַע (מד) אֶלָּא שֶׁלְּמַעְלָה קָצַת גְּלוּי: (מב) אֵין נִטָּלִים. אַף (מה) שֶׁתִּקְנָם וְעָשָׂה בָּהֶם מַעֲשֶׂה הַמּוֹכִיחַ שֶׁעוֹמֵד לְכִסּוֹת אוֹ שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם תָּמִיד לָזֶה, דְּבָזֶה הוּסַר מֵעֲלֵיהֶם שֵׁם מְקֻצֶּה וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף כ״ב, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר כָּאן, דְּכִיוָן דְּהֵם כְּסוּי קַרְקָעוֹת (מו) הֲרֵי כְּבוֹנֶה אִם מְכַסֶּה אוֹתָם אוֹ כְּסוֹתֵר אִם נוֹטֵל הַכְּסוּי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֵּית יָד לֶאֱחֹז בָּם, מוּכָח דְּהוּא כְּלִי וּלְמִשְׁקל וְאַהֲדוּרֵי עֲבִיד, וְלֹא הֲרֵי כְּבוֹנֶה וְסוֹתֵר. וְעַיֵּן בְּמְגַן אַבְרָהָם (ס״ק כג) שֶׁבְּאֵר דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְּחַבֵּר אֵינָם נִטָּלִים, הֵינוּ דַּאֲסוּרִים אֲפִלּוּ בְּטִלְטוּל בָּעָלְמָא אֲפִלּוּ אִם נִתְפָּרְקוּ כְּבָר מֵעֶרֶב שַׁבָּת מִן הַבּוֹר, וְכָל שֶׁכֵּן דְּאָסוּר לִטְלָם מִן הַבּוֹר, וְהַטַּעַם דְּכִיוָן דְּהֵם עוֹמְדִים וּמוּכָנִים לִכְסוֹת קַרְקָעוֹת, אֵינָם מִן הַמּוּכָן לְטַלְטֵל אַף שְׁתּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶם: (מג) מְחֻבָּרִים בְּטִיט. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהַכְּלִי מְחֻבָּר לַקַּרְקַע בְּטִיט מִלְמַטָּה. וְאַף דִּבְעָלְמָא מְחֻבָּר לַקַּרְקַע הַיְנוּ הוּא קַרְקַע, הָכָא כֵּיוָן דִּכְסוּי אֵינוֹ מְחֻבָּר בְּצִיר לְהַכְלִי, וְהַכְּלִי מְגֻלֶּה לְמַעְלָה, לֹא מִחֲזֵי כְּבוֹנֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּכִסּוּי חֲבִיּוֹת הַקְּבוּרוֹת בַּקַּרְקַע, כֵּיוָן דְּהֵם טְמוּנוֹת כֻּלָּן בַּקַּרְקַע גְּזִרוּ רַבָּנָן אֲטוּ כְּסוּי בּוֹר וְדוּת: (מד) וְהוּא שֶׁתִּקְנָם וְכוּ׳. קַאֵי עַל כָּל כְּסוּי כֵּלִים: (מה) וְהֵכִינָם לְכָךְ. הֵינוּ שֶׁהֵכִינָם לְכַסּוֹת הַכְּלִי, וְהוּא הַדִּין אִם לֹא עָשָׂה בָּהֶם מַעֲשֶׂה כְּלָל רַק שֶׁיִּהְיוּ מֻעָרָב שַׁבָּת לְכִסּוּי גַּם כֵּן סָגֵי, דִּבְכָל זֶה הוֹסִיף שֵׁם מְקֻצֶּה וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף כ׳ גַּבֵּי חֲרִיוֹת [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק לח)]: יא (מו) מַחַת וְכוּ׳. הוּא מַחַת מְיֻחָד לְתִפְירָה וְהָוֵי כְּכָל כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר, וּמַתָּר לְטַלְטֵל לְצָרְךְ גּוּפוֹ, דְּהַיְנוּ לִטֹּל הַקּוֹץ (מז) אוֹ שֶׁגּוֹקֵב בָּהּ אֶת הַמַּרְסָא לְהוֹצִיא מַמָּנָּה לַחָה. (מח) וְהוּא הַדִּין שֶׁמַּתָּר לִתְחֹב בָּהּ אֶת הַמַּלְבּוּשִׁים לְחַבְּרָן בְּעֵת הַדְּחַק, וְאִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁאָסוּר לָצֵאת בּוֹ בְּשַׁבָּת כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן ש״ג סָעִיף ט׳ דְּאָסוּר. וְעַיֵּן (שם) בְּסָעִיף י״ח וּבְמַה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

מ (מ) רַשִׁ״י (ככב: ד״ה גזירה): (מא) רַ״ן (שז. ד״ה ת״ר) לְפָרוּשׁ הָרִי״ף (מז.), וְהָרַמְבַּ״ם (פכ״ב הכ״ה): (מב) רַשִׁ״י (שם ד״ה לול): י (מג) רַשִׁ״י בְּעֵרוּבִין ק״ב (ע״ב ד״ה של בור): (מד) פְּרִי מְגָדִים (משז״ז סק״י): (מה) עַיֵּן בְּפְרִי מְגָדִים (משז״ז סק״ו, א״א ס״ק כג). וּכְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי מוּכָח מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (פכ״ה הי״ב ש״ש) וְהָרַ״ן (מח: ד״ה כמאן עיי״ש) וְכֵן כָּתַב הַלְּבוּשֵׁי שָׁרִד, וּלְפִי מַה שֶּׁבֵּאֵר הַמְּגַן אַבְרָהָם (ס״ק כג) דְּכִסּוּי הַכְּלִי מְחֻבָּר לְמַטָּה לַקַּרְקַע בְּטִיט: י״ח וי״ט עַיֵּן שָׁם: (מו) רַשִׁ״י (קכו: ד״ה וכיסרו). וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (משז״ז סק״י) שֶׁכָּתַב דְּכַוָּנַת רַשִׁ״י הוּא דְּנִרְאֶה כְּבוֹנֶה, וְלֹא בּוֹנֶה מַמָּשׁ, כֵּיוָן דְּאֵין בְּכִסּוּי צִיר כִּי אִם מַנָּח בְּלֹא לְמַעְלָה: יא (מז) כֵּן מוּכָח בְּשַׁבָּת ק״ז עַמּוּד א׳ עַיֵּן שָׁם: (מח) ש״ג סָעִיף כ״ב וְשָׁם.

דיקוטי דברי הרב: א) ובשו״ע הרב (סי׳ ש״ג סכ״ז) כתב דלהסוברים שפותר אינו חייב אלא א״כ כוונתו שהבנין השני יהיה יותר טוב מהראשון א״כ הכא הוי שבות דשבות במקום צער ולכן אין צריך למחות ביד המקילין, ומ״מ כל אדם יחמיר לעצמו. **ב)** במשנ״ב משמע שאם אינו בנוי בתוך הקרקע דינו ככיסוי כלים. ובשו״ע הרב (סל״ז) כתב: תנורים שלנו הבנויים ע״ג קרקע דין כיסויים ככיסוי דות שצריך בית אחיזה, אבל כלי שאינו קבוע בקרקע לגמרי אע״פ שהוא מחובר לקרקע כגון תנורים שבימיהם שהיו כקדרה ומחוברים למטה בטיט אין כיסויים צריך בית אחיזה.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(מז) * הַקּוֹץ. [ב]נָטַל חֲדָה אוֹ (כ) חוֹר שֶׁלָּהּ, אָסוּר. (מח) * [ג]וַחֲדָשָׁה שֶׁלֹּא נִקְּבָה עֲדַיִן, מֻתָּר: **יב** (מט) [ד]שָׁיָרֵי מַחְצָלָאוֹת (נ) מֻתָּר לְטַלְטְלָם, דַּחֲזִי לְכַסּוֹת בָּהוּ טְנוּפָא, (נא) [ה]וְאִם זָרְקָן לָאַשְׁפָּה מִבְּעוֹד יוֹם אָסוּר לְטַלְטְלָם: **יג** * [ו]שְׁיָרֵי מַטְלָנִיּוֹת שֶׁבָּלוּ, אִם יֵשׁ בָּהֶם (נב) שָׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת עַל שָׁלֹשׁ (נג) מֻתָּר לְטַלְטְלָן, * וְאִם לָאו אָסוּר. (נד) [ז]וְיֵשׁ מַתִּירִין אֲפִלּוּ אֵין לָהֶם שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ (נה) טְלִיתוֹת שֶׁל (כפ) מְצָוָה: **יד** (נו) * [ח]מְנָעָל חָדָשׁ מֻתָּר לְשָׁמְטוֹ מֵעַל הַדֶּפּוּס, אַף עַל פִּי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר, (נז) רְצוּעָה הַפְּנִימִית, עֲדַיִן תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו וּמֻתָּר לְטַלְטְלוֹ. (נט) נִפְסְקָה הַחִיצוֹנָה בְּטֵל מִתּוֹרַת כְּלִי (כג) וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ, [י]וְאִם הוּא (ס) בְּכַרְמְלִית, מֻתָּר לִכְרֹךְ עָלָיו (סא) גָּמִי (כד) לַח, שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה, לְתַקְּנוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל מֵרַגְלוֹ,

ב שָׁם קכ"ג (ע"א) וּכְרִבָּא. ג שָׁם. ד שָׁם קכ"ה (ע"א). ה הָרֹאשׁ הַמְּגִיד בְּפֶרֶק כ"ו (ה"ז) בְּשֵׁם (הָרַמְבַּ"ם) [הָרַמְבַּ"ן]. ו שָׁם בְּגְּמָרָא לִפְרוּשׁ רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק כ"ו (ה"ה). ז הָרֹאשׁ הַמְּגִיד שָׁם בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד וּקְצָת מְפָרְשִׁים, וְהָרַ"ן (מה: ד"ה מגופת) בְּשֵׁם רַאֲבַ"ד. ח שַׁבָּת קמ"א (ע"ב) וּכְרַבָּנָן. ט שָׁם בְּגְּמָרָא. י שָׁם קי"ב (ע"א) בְּפֵרוּשָׁא וּכְרַבִּי יְהוּדָה. כ שָׁם.

בֵּאוּר הֵימֵב

יא (כ) חוֹר. וְאִם יְחֻדָּה מִבְּעוֹד יוֹם לְאֵיזֶה תַּשְׁמִישׁ, הֲרֵי כְּלִי וְשָׁרֵי, ט"ז (ס"ק יא). וְכֵלִים מְקֻצִּים שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בְּשַׁבָּת אַף עַל גַּב דְּעַכְשָׁו אֵין מְקַצִּים, אֲסוּרִים לְטַלְטֵל. מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן (י"ח) [י"ט]: **יג** (כה) מְצָוָה. שֶׁאָדָם בּוֹדֵל מֵהֶם מִלְּהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שָׁכָתְבוּ שָׁם: (מז) הַקּוֹץ. וְהוּא הַדִּין שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטְלָהּ לְצָרְךְ מְקוֹמָהּ. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטְלָהּ אִם מְצָאָהּ מֻנַּחַת (מט) בְּמָקוֹם א]שֶׁיְּכוֹלִין לִזְקֹק בָּהּ אֲנָשֵׁי בֵּיתוֹ, דְּבָזֶה אֲפִלּוּ בְּנֶשֶׁךְ חוֹרָהּ שֶׁאֵין עָלֶיהָ שֵׁם כְּלִי כְּלָל, גַּם כֵּן מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ: (מח) וַחֲדָשָׁה וְכוּ'. דְּזִמְנִין (נ) דְּנָמְלָךְ עָלָהּ וְאֵינוֹ נוֹקְבָהּ וּמַשְׁוֵי לָהּ מָנָא כְּמוֹת שֶׁהִיא לִנְטִילַת הַקּוֹץ, אֲבָל בְּנֶשֶׁךְ חוֹרָהּ אוֹ עֻקְצָהּ בָּטֵל מִנָּהּ שֵׁם כְּלִי, דְּאָז דַּרְכָּהּ לִזְרֹק אוֹתָהּ בֵּין שְׁבָרֵי מַתָּכוֹת. ב]וְאִם יְחֻדָּה מִבְּעוֹד יוֹם לְאֵיזֶה תַּשְׁמִישׁ, הֲרֵי כְּלִי וּמֻתָּר לְטַלְטְלָהּ כְּדִין כָּל כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהָתֵּר [פְּרִי מְגַדִּים (מש"ז ס"ק יא)]: **יב** (מט) שָׁיָרֵי מַחְצָלָאוֹת. שֶׁנִּפְרְדוּ (נ) מִן מַחְצֶלֶת יְשָׁנָה, וּבֵין שֶׁנִּפְרְדוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת (נא) וּבֵין שֶׁנִּפְרְדוּ בְּשַׁבָּת: (נ) מֻתָּר לְטַלְטְלָן. אֲפִלּוּ (נג) אֵין בָּהֶם שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וַאֲפִלּוּ מַחֲמָה לְצַל מֻתָּר: (נא) וְאִם זָרְקָן לָאַשְׁפָּה. דְּכָטְלָה מִהֵיוֹת עוֹד כְּלִי. וּכְמַחֲצֶלֶת שְׁלֵמָה (נד) אֲפִלּוּ זָרְקָן לָאַשְׁפָּה מֻתָּר, דְּכָטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם: **יג** (נב) שָׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת וְכוּ'. דְּיֵשׁ בְּזֶה קְצָת חֲשִׁיבוּת דַּחֲזִין לַעֲנָיִים. וְעַיִן בָּאֲחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ [ה]דְּלַעֲשִׁירִים (נה) אָסוּר לְטַלְטְלָן, דְּהָהֵם לֹא חֲשִׁיבֵי שְׁיָרֵי מַטְלָנִיּוֹת (ט) אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בָּהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, לְדֵעָה זוֹ: (נג) מֻתָּר לְטַלְטְלָן. הֵינוּ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זְרָקָן לָאַשְׁפָּה: (נד) וְיֵשׁ מַתִּירִין. דַּחֲזִי לְקִנּוּחַ בּוֹ מִידֵי, וְהֲוֵי כִּשְׁיָרֵי מַחְצָלָאוֹת: (נה) טַלִּיתוֹת שֶׁל מְצָוָה. לְפִי שֶׁאָדָם בּוֹדֵל מֵהֶם מִלְּהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתִשְׁמִישׁ מְגֻנֶּה, וְעַל כֵּן בְּעִנְיָן בְּדִידְהוּ שִׁיְּהוּ שָׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת עַל שָׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת, וְהֵינוּ לַעֲנִיִּים וְכַנַּ"ל: **יד** (נו) מְנָעָל חָדָשׁ. נָקֵט חָדָשׁ לְרִבּוּיֵהּ, אַף שֶׁהוּא מְהֻדָּק עַל הַדֶּפּוּס שַׁפִּיר, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשָׁמְטוֹ מֵעָלָיו (ס) אֶלָּא אִם כֵּן מְטַלְטֵל גַּם הַדֶּפּוּס בְּיָדָיו, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי, דְּאַף שֶׁהוּא כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר מִתְקַנִּים הַמַּנְעָלִים, מִכָּל מָקוֹם הֲלֹא צָרִיךְ לְמָקוֹמוֹ, דְּהַיְנוּ הַמַּנְעָל שֶׁהַדֶּפּוּס מָנַח בּוֹ. וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהַמַּנְעָל יָשָׁן (סא) שֶׁהוּא רָפוּי, וְיָכוֹל לִשְׁמֹט הַמַּנְעָל מֵעָלָיו בְּלִי טְלטוּל הַדֶּפּוּס בְּיָדָיו, דְּשָׁרֵי: (נז) רְצוּעָה הַפְּנִימִית. [ו]וְהָאַלְיָה רַבָּה (ס"ק לב) לְפִי טַעַם זֶה הוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לִשְׁמֹט הַדֶּפּוּס מִתּוֹךְ הַמַּנְעָל, בֵּין שֶׁהוּא תָּקוּעַ בּוֹ בְּחָזָק (נט) וּבֵין בְּרָפוּי. וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּטְּמִיטִין הַמַּנְעָל בְּרָפוּי, דְּלְמָה יְטַלְטֵל הַדֶּפּוּס, טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּשְׁמֹט הַמַּנְעָל מֵעָלָיו אַחֲרֵי שֶׁהוּא רָפוּי וְלֹא יְטַלְטְלֶנּוּ בְּיָדָיו, וּבְמָקוֹם שֶׁקָּשֶׁה לְהַשְׁמִיט הַמַּנְעָל בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר: **טו** (נח) רְצוּעָה הַפְּנִימִית. שֶׁהַסַּנְדָּל (ס) יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי תְּרֵסִיּוֹת [הוּא מְקוֹם קְבִיעַת הָרְצוּעוֹת] אֶחָד מִבַּחוּץ, וְאֶחָד מִבִּפְנִים בֵּין שְׁתֵּי רַגְלַיִם. כְּשֶׁנִּפְסָק הַפְּנִימִי רָאוּי לְתַקְּנוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁתְּקוּנוֹ נָכָר וְגָנַאי הוּא, מֵיהוּ לְצַד פָּנִים לֹא מִתְחַזֵּי, עַל כֵּן עֲדַיִן שָׁם כְּלִי עָלָיו, אֲבָל כְּשֶׁנִּפְסָק הַחִיצוֹנָה אֵינוֹ הָגוּן שׁוּב לְתַקְּנוֹ (סב) וְדָרְךְ לְזָרְקוֹ לָאַשְׁפָּה, עַל כֵּן בָּטֵל מִנָּהּ שֵׁם כְּלִי. וְאֵין חִלּוּק בֵּין נִפְסְקָה בְּשַׁבָּת בֵּין נִפְסְקָה מִבְּעוֹד יוֹם: (נט) נִפְסְקָה הַחִיצוֹנָה וְכוּ'. וְכָל זֶה בְּסַנְדָּלִים (סג) אֲבָל בְּמִנְעָלִים שָׁלָנוּ אַף עַל פִּי שֶׁנִּפְסְקָה, עֲדַיִן חָזֵי לְלָבִישָׁה וְתוֹרַת כְּלִי עָלֶיהָ, דְּדַוְקָא בְּמִנְעָלִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ פְּתוּחִים לְגַמְרֵי מִלְּמַעְלָה וְצָדָדִיו שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל עוֹר קָשֶׁה, וְהָרְצוּעָה נִקְשֶׁרֶת עַל גַּבֵּי הָרֶגֶל, וְאִם נִפְסְקָה לֹא הָיָה יָכוֹל לְנָעֲלוֹ, (סג) מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֶׁלָּנוּ: (ס) בְּכַרְמְלִית. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם עֵינִין נִשְׁמָר, עַל כֵּן הִתִּירוּ לוֹ לִכְרֹךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאָבֵד: (סא) גָּמִי לַח. וּבְחוּט אוֹ מִשִּׁיחָה דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כט) דְּאָסוּר, דְּלְמָא מִבַּטֵּל לַהּ הָתָם, וְהֲוֵי קָשֶׁר תִּשְׁמִישׁ מְגֻנֶּה: **יד** (כב) עַל הַדֶּפּוּס: (כג) וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. וּמְנָעָלִים שֶׁלָּנוּ עֲדַיִן חָזֵי לְלָבִישָׁה וּמֻתָּר לְטַלְטְלָן. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כח): (כד) לַח. וְחוּט אוֹ מְשִׁיחָה אָסוּר, דְּלְמָא מִבַּטֵּל לַהּ וְהֲוֵי קָשֶׁר של קַיָּמָא. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כט):

בֵּאוּר הַלָּכָה

יא * הַקּוֹץ. מִשְׁנָה רִאשׁ פֶּרֶק כֹּל הַכֵּלִים (קכב:). וְהָא דְּלֹא הֶעְתִּיק הַמְּחַבֵּר סֵיפָא דְּמַתְנִיתִין, וְשָׁל שְׂקִים לְפִתְחוֹ בּוֹ אֶת הַבַּלָּת, מִשּׁוּם דְּכָלָל זֶה בְּרֹאשׁ (הַפְּעִיף) [הַסְּעִיף] (ס"ג) דְּכָל כְּלִי שִׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר מֻתָּר לְצָרְךְ גּוּפוֹ, אַף בָּזֶה אִשְׁתְּמִיטִינַן דְּלֹא חָיְשִׁינַן דְּלְמָא יַחְבִּיל, מִשּׁוּם דְּמֶקֶלְקֵל הוּא, וְגַם הָיָא מְלֵאכָה שְׁאֵין צָרִיךְ לְגוּפָהּ וּבִמְקוֹם צַעֲרָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן כִּדְאִיתָא בְּסַנְהֶדְרִין פ"ה (ע"א) עַיֵּן שָׁם בְּגְּמָרָא. וְדַע דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם כָּתַב לְקַמָּן בְּסִימָן שכ"ח סָעִיף קָטָן ל"ב, וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא יוֹצִיא דָּם דְּצָבִיד חֲבוּרָה כִּדְאִיתָא רֵישׁ פֶּרֶק ר' דְּסַנְהֶדְרִין (פד:) עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְרִצּוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂנָּה בְּעִנְיָן שֶׁיִּהְיֶה פְּסִיק רֵישָׁא לְהוֹצָאַת דָּם, וְכָזֶה יוֹסֵר מַה שֶּׁהִקְשָׁה עָלָיו הָאֲלִיָּה רַבָּה (סי' שכח ס"ק ל), וּמִכָּל מָקוֹם אֲפִלּוּ בָּזֶה חִלֵּק עָלָיו בַּעַל חֶמֶד מֹשֶׁה (סי' שכח ס"ק יא) [ז]וְכֵן דִּיְקִירָא לַהּ דְּמָתָר, דְּבִמְקוֹם צַעֲרָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן אַף בְּאֹפֶן זֶה, וְכֵן מִשְׁמַע בְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי' רנד ד"ה אמנם) דְּהַחֲמֶד מֹשֶׁה:

* וַחֲדָשָׁה שֶׁלֹּא נִקְּבָה וְכוּ'. נִסְתַּפְּקְתִּי אִם הוּא הַדִּין בְּאֵין לַהּ חוֹד בְּצַד חֲדוּשָׁהּ הוּא גַּם כֵּן מַתִּיר בָּזֶה, אוֹ אִפְשָׁר דַּעֲדַיִן לֹא חֲזָקָה אַף לְנִטְילַת קוֹץ בָּזֶה, וּמֵהַגְּמָרָא קכ"ג עַמּוּד א' בְּסוּגְיָא מִשְׁמַע קְצָת גַּם כֵּן הֵכִי, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

יג * שְׁיָרֵי מַטְלָנִיּוֹת שֶׁבָּלוּ. בְּרַמְבַּ"ם (פכ"ו ה"ז) אֵיתָא סְתָם שְׁיָרֵי בְּגָדִים, וְאַשְׁפָּה דְּחַשּׁוּר, וְשֶׁלַּחַץ עָרוּךְ גַּם כֵּן אַרְחָא דְּמִלְּתָא נָקֵט, וְהָא הַשְׁתָּא דְּהַפְחוֹת מִזֶּה לֹא חָזֵין לֹא לַעֲנִיִּים וְלֹא לַעֲשִׁירִים כְּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (קכה:), וְזֶה שֵׁיָּךְ בְּכָל גַּוְנֵי * וְאִם לָאו אָסוּר. הֵינוּ אֲפִלּוּ לְצָרְךְ גּוּפוֹ וּמְקוֹמוֹ, שֶׁאֵין עַל זֶה שֵׁם כְּלִי, כֵּן הוּא פְּשִׁיטָא דְּמַלְתָּא, וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ מְגָדִים (מש"ז ס"ק יב):

יד * מְנָעָל חָדָשׁ וְכוּ'. עַיֵּן בְּגְּמָרָא (קמא:) דְּהַטַּעַם דְּמֻתָּר הַמַּנְעָל בְּטִלְטוּל, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שָׁם כְּלִי עָלָיו כֵּיוָן שֶׁנִּגְמַר, אַף שֶׁעֲדַיִן לֹא הוּסַר מֵעַל הַדֶּפּוּס, וְכִרְבָנָן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וּלְפִי מַה שְׁמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן ש"ג סָעִיף י"ג דְּאִשָּׁה אֲסוּרָה לֵצֵאת בְּמִנְעָל חָדָשׁ בְּשַׁבָּת בְּשֶׁלֹּא נִסְתָּה לְלֶכֶת בּוֹ מֵאֶתְמוֹל, וַאֲפִלּוּ בְּבַיִת יֵשׁ מְחַמִּירִין בָּזֶה עַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף י"ת, אֲפִשָׁר דְּצָרִיךְ לְהַדֵּר גַּם כֵּן שֶׁלֹּא תִּשְׁמְטֶנּוּ מֵעַל הַדֶּפּוּס, אַחֲרֵי שֶׁאֲסוּרָה לֵצֵאת בּוֹ, אִם לֹא שֶׁצְּרִיכָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְאֵיזֶה דָּבָר אַחֵר, דְּלֹא גָּרַע עַל כָּל פָּנִים מִשְּׁאָר כְּלֵי שְׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר, שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטְלוֹ לְצָרְךְ גּוּפוֹ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מט) כֵּן מוּכָח בְּכֵיצָה כ"ח (ע"ב) בְּעִנְיָנָא דְּשִׁפּוּד, וְנִפְסָק לְקַמָּן בְּסִימָן תקי"ח (ס"ג) עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מִשְׁמַע לְעֵיל בְּרַמְ"א בְּסָעִיף ו': (נ) גְּמָרָא (קכה:). **יב** (נא) רַשְׁ"י (קכה. ד"ה אם זרקה. ע"ש) וְרַמְ"ה (מובא בריטב"א): (נב) וַאֲפִלּוּ לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ט"ו דְּלְמַאן דְּאָמַר נוֹלַד אָסוּר, אָסוּר בְּשִׁנְשַׁבֵּר בְּשַׁבָּת, הָכָא שָׁרֵי, דְּזֶה מִקְרֵי מֵעֵין מְלֵאכָה רִאשׁוֹנָה כְּדְאִיתָא בְּגְּמָרָא (קכה:): (נג) מוּכָח בְּרַמְבַּ"ם (פכ"ו ה"י ע"ש) וְהֶבְיאוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים (א"ר ס"ק כח, פמ"ג משז"ו ס"ק יא): (נד) כֵּן מַשְׁמַע בְּתוֹסָפוֹת (קכה.) דְּבִזּוּר הַפְּתִיחִין אִם זְרָקָן **יג** (נה) לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּבִהְנִיחָן בְּקַסְקָא אֲפִלּוּ לַעֲשִׁירִים מֻתָּר, וְעַיֵּן שַׁבָּת קי"ט עַמּוּד א' בְּגְּמָרָא: (נו) וְאֲשֶׁר דְּזֶה אֲפִלּוּ זְרָקָן לָאַשְׁפָּה מֻתָּר, לְפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] רֹאשׁ בְּלִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב לְעֵיל ס"ק כ"ט. **ב]** בשו"ע הרב (סי' שו סכ"ד בסוגריים) כתב שלא מועיל יחוד אלא צריך מעשה. **ג]** ובשו"ע הרב (סל"ח) אסר בפסיק רישיה שיצא דם. **ד]** ובשו"ע הרב (סמ"א) כתב דהעיקר כסברא ראשונה. **ה]** ובשו"ע הרב (שם) כתב שעשיר הדר בביתו של עני זה שהמטלניות שלו הרי הוא נגרד אחר בעל הבית ומותר לטלטלן, אבל מטלניות של עשירים שהן פחות מג' טפחים על ג' טפחים אסורות אף לכל העניים שבעולם. **ו]** ובשו"ע הרב (סמ"ב) לא חילק בזה [וכן להלן (סמ"ו)] לגבי חלוק כתב שאם תחבו בו כלי שמלאכתו מותר ליטול הכלי ממנו].

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah